

ковни и политически власти повърхъ търновската епархия пакъ нему, когато населението на тая епархия прѣди двѣ години подавѣ прошение лично на Султана въ Търново, за да иска прѣмахванието му. Хипотезата, да сж го искали пакъ самитѣ епархиоти, на основание дадени тѣмъ нѣкои обѣщания отъ него, едва ли е за вѣрване, при всичко че се поговорваше за едно такова нѣщо, т. е. че давалъ обѣщание да ржкоположи за търновскитѣ подвластни нему епископии, Ловечъ, Враца, Руссе и Ст.-Загора, епископи българи.

Възможно е. Пробужданieto на българицината бѣше вече започнало въ старата столица, митрополита на която се титуловаше и Екзархъ всея Болгарии (καὶ ἐξάρχου πάσης Βουλγαρίας); почитанието къмъ висшето духовенство бѣше значително намалено въ народа, и той не можеше да се задоволява само съ обикновеннитѣ преимущества, каквито би ималъ единъ гръцки владика. Това не ще да е убѣдило отъ вниманието на умния и хитрия византиецъ — Неофита, и, било по дадени обѣщания, било по необходимостъ, наложена отъ самото врѣме, той се показва тоя пътъ наклоненъ да удовлетворява манифестиранитѣ вече стремления въ българицѣ за своеязычно духовенство, поне отъ части, безъ да ощетява нито интереситѣ на титлата: Екзархъ всея Болгарии, нито тия на вселенската Патриаршия въ Цариградъ — църковната сирѣчь власть надъ тая България. Неофитъ почнѣ да се окръжава съ архимандрити и протосингели българи и да ги тѣкми за епископи. Единъ отъ тѣхъ бѣше, протосингелтъ още отъ по-напрѣдъ на митрополитята, Иларионъ, родомъ отъ едно село отъ Еленската околина, когото и ржкоположи за епископъ на Ловчанската епархия. Неговото ржкоположение се извърши, при стечението на много народъ отъ града и околнитѣ села, на 11 юниа 1850 въ църквата св. Архангели на с. Арбанасито, лѣтната резиденция на търновския митрополитъ.¹⁾ Това бѣше първата народна радостъ за първия българинъ владика, ржкоположенъ за такъвъ въ старата столица, — събитие знаменито, историческо, поне за такова азъ съмъ го отбѣлѣзаль съ уче-

¹⁾ Въ размирнитѣ врѣмена и до началото на XIX вѣкъ, това историческо старо село съ дворци, великолѣпни за мѣстото, отъ старитѣ врѣмена, Арнауткѣй, Арбанаси, е било сѣдалище на всичкитѣ епископи, отъ търновския митрополитъ назначавани, — единъ видъ прибѣжище и християнска срѣдина, па може и по климатически условия, особно лѣтно врѣме. Стари хора сж разказвали, че отдавна дори до *тамзимата*, само въ Арбанаси се позволявало продажба на свинско месо,